

קשר איתן

בטאון קהילות ויזניץ

בס"ד, גיליון 197 • ערש"ק בראשית • כ"ה תשרי תשפ"ו

תגל נפשי
תשרי מזמור לתודה

פיוט 'אומר שירה'

יש בורא עולם

"רחושי מרחשין שפוטתיה" אמר הרה"ק מרוזין על חודש מרחשוון שאנו מברכים השבת. עדיין מרחשות השפתיים, אותן שפתיים שנגו במשך חודש שלם, מלמלו תפילות ותחנונים, זמירות ושירים, עדיין נעות המה לבלתי יכולת מעצור לא היתה בפי הרוזינאי הוראה למעשה. אין כאן לא ציווי, לא המלצה ולא הנהגה חסידיית שיש לרחש את השפתיים. מציאות יש כאן, השפתיים מרחשות. זו העובדה הקיימת.

אחרי ככלות ירח איתנים מלא וגדוש זה, כאשר עבר עלינו לטובה ולברכה. השפתיים מרחשות וירחשו ויוסיפו לרחוש ולבעבע לעד ולנצח נצחים. 'תגל נפשי תשיר מזמור לתודה' – שוררנו ביום שמחת תורה. עד הנה עזרנו רחמיו ולא יטשנו לנצח. תגל נפשנו ואף תשי"ך, אחרי תשרי זה. היה זה חודש שכולו חסד, חודש שכולו רחמים, חודש שכולו חסדים נגלים, חודש שבו הראה לנו השי"ת את הטוב הנראה והנגלה, בכללות ובפרטות. כאשר זכינו והשי"ת פרש עלינו סוכת שלומו ברחמים, וזכינו להסתופף בצל קדשו של רבנו שליט"א, בהנהגתו בתוקף עוז, בבחינת "תיר חיל" בגבורת ארי. כן יעזרנו השי"ת למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, בבריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנות חיים ושלום, אכ"ה.

גם כלל ישראל כולו זכה לגילוי של שמחה יתרה וקרבת אלקים במשך ימי המועד, עם הבשורה על שחרור השבויים ביד צה, כאשר כל מי שעניי שכל לו, ראה במוחש את מהותו ונצחיותו של הכתוב "לב מלכים ושרים ביד ד'", כאשר מנהיגי עולם, חלקם שונאי ישראל מושבעים, הטה ד' את לבבם בפתע פתאום וללא כל הסבר מניח את הדעת, ובערב יום שמחת תורה, אותו יום שלפני שנתיים הוכתם בדם, שבו בנים לגבולם בחסדי שמים.

במוצאי שמחת תורה, שעה שהרגשות עלו על גדותיהם לאחר השולחן הטהור המרומם, והרגליים התרוננו בריקודין עילאין של שירת הלב והלבבות גאה-גאו בשירת הוד' להשי"ת, באה הקריאה שחתמה את הכל, קריאת 'יש בורא עולם' שהושרה שוב ושוב בשמחת הי"ט שעברה עלינו לטובה ולברכה, ובמוצאי י"ט באה אל שיאה, כאשר הלבבות נשפכו כמים בשירת ההוד' והכרזת האמונה האיתנה כי יש מנהיג לבירה ואין עוד מלבדו.

והיתה זו הכנה רבתי לשבת בראשית, יסוד ושורש הכל. תחילה וראש ליסוד ארץ ומלואה. למדונו רבותינו כי שבת בראשית היא יסוד כל השבתות, וכך בספה"ק 'אמרי חיים' מאמר ד"ה ויברך [ב]: **"שבת קודש בראשית היא יסוד מכל שבתות השנה, שבת קודש זמן הזדככות החומר, ואיתא בספרי תלמידי בעל שם טוב הקדוש סגולה לקדש את החומר להיות מקושר לרבי צדיק אמת, טבילה במקוה, ואמירת זוהר, ואם האדם שובת בשבת בראשית יסוד השבתות אצל רבו, ואומר זוהר אחר טבילת מקוה, קרוב לוודאי שיהפוך החומר לצורה".** ועוד זאת שם [ד"ה ויברך א'] על ג' דברים אלו: "אמירת זוהר בשבת אצל רבו אחר שטבל במקוה, מסוגל לשמחה, לזמר, לספוק, לרקוד, בקדושה וטהרה, ותזכו להמתקת הדינים ברחמים וחסדים".

ראוי להעמיק בדברים אלה ולחקור אותם ולהבין אל נכון את מהותם של ג' תנאים אלה, שהם הזוהר מקווה רבי' הידועים. ועניינם לשבת בראשית. שבת בראשית היא יסוד השבתות, יסוד האמונה בלב היהודי כי הבוית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, יסוד הטמון בפסוק הראשון 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ'. על כתוב זה להיות חקוק בלב כל איש ישראל בכל רגע ורגע. לדעת כי 'יש בורא עולם'. כאשר מרגלא בפומיה דרבנו שליט"א מאמרו של הרה"ק מפרמישלאן כי ארבעת התיבות הראשונות הר"ת נוט' 'בך בטחתי אל אבושה', כאשר רבנו מפרש: אל אבושה – איך זאל נישט אויסגעטריקנט ווערן.

וכדי להשיג אמונה זו, יש לו לאדם ג' תנאים, הזוהר – הוא הלימוד וההבנה במהות הבוית"ש ומהות הבריאה והכוונה העליונה בכל דבר וענין. המקווה – הוא הקדושה וטהרת האיברים שיהיו כלים מוכנים להשגה זו, והרבי – ההכנה וההתקשרות וההתבטלות לצדיקי אמת בענווה ובשפלות רוח.

אלו הם ג' התנאים הנדרשים לאמונת 'בראשית', ואמונה זו, תהפוך את החומר לצורה, תביא את התכלית והדבקות בהשי"ת הנדרשים לכל ימות השנה.

עפולה	חיפה	ביתר	בית שמש	מודיעין
05:33	05:29	05:28	05:35	05:35
06:39	06:41	06:41	06:41	06:41

אלעד	אשדוד
05:44	05:34
06:41	06:43

ירושלים	בני ברק
05:29	05:43
06:40	06:42

הנה"נ
מוצ"ש

יזמדר"ן!

בלשון רבה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בפי' בראשית:
 'ואם הוא בשב"ק אצל רבו, ואומר זוהר אחר טבילה במקוה,
 הוא אהוב להשי"ת, ונמשך עליו קדושה וטהרה וגעגועים
 ללמוד תורה לשמה, והתלהבות לתפילה בדביקות נפלאה,
 לחודות ולומר להקב"ה בשמחה וריקודין'.

'ואם האדם שויבת בשבת בראשית יסוד השבתות אצל רבו,
 ואומר זוהר אחר טבילה במקוה, קרוב לודאי שיהפוך חומר
 לצורה'.

ז'והר
 מ'קוה
 ר'בי

.. בחדרבת מרן אדמו"ר שליט"א ..
לחיים של דנקות אלוקית:
קו אתחנשו 03-30-66666

וַעֲשׂוּ לָכֶם לֶב חֲדָשׁ

ההתחדשות במשנת קדשים של רבוה"ק, לקראת זמן החורף הבעל"ט

בכל יום

יהיו בעיניך כחדשים

כה דרש רביה"ק האהבת שלום זי"ע 'עולת תמיד העשויה בהר סיני' (במדבר כח, ו) אפילו 'עולת תמיד' – מצוות ומעש"ט שאדם עושה בקביעות ובהתמדה, צריך לעשותם מתוך התחדשות כאילו היום ניתנו, כאילו רק היום המצוה הזאת עשויה בהר סיני! בד"ת הראשון שבספרה"ק 'אהבת שלום' בפרשתנו, כתב רבינו, שעל האיש המשכיל לבקש כל יום התחדשות בדברי תורה, ולא רק בהרגשה ובהתלהבות 'כאילו' הם חדשים. אלא לבקש כל יום בפועל אהבת דודים, שהוא 'טעם חדש' והשגה חדשה בתורה, ובלשו"ק 'האיש המשכיל צריך לראות להרגיש בתענוג התמידי התחדשות, בכדי לאחד תרי האהבות, היינו אהבת רעים ואהבת דודים, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים וכאילו היום נתנו. והיינו שצריך האדם למצוא טעם חדש והשגה חדשה בתורה. וכן בעבודה שבלב, שהיא התפילה, צריך האדם למצוא התחדשות האהבה והיראה בכל יום ויום..."

"ועל ידי ההתחדשות נעשה יחוד חדש, ונמשכים מוחין חדשים... וזהו בראשית ברא – בשביל ראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית, ופירושו שעיקר הבריאה היתה בשביל ראשית, והיינו, שהאיש המשכיל יראה להרגיש בתענוג התמידי התחדשות אהבה בחינת ראש וראשית..." וכן העיד רביה"ק ה'תורת חיים' מפי אביו זצוק"ל: "שמעתי מפי אאמו"ר זצ"ל, 'מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום' – מדוע לא בא משיח צדקנו? מפני שאין

לנו בחינת התחדשות, וזה 'גם תמול גם היום' ('תורת חיים' פ' כי תבוא).

ורוח חדשה אתם בקרבכם

רביה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, ברוח ההתחדשות שהיתה חדורה בו, עמד כמלאך מושיע לאחר החורבן הגדול. מעייניו נתונים היו בדאגה לקומם את ההריסות, לשקם ולהציל ככל האפשר את שארית הפליטה. מרן התאזר בגבורה עילאית, והפיח רוח התחדשות, רוח-חיים ותקוה בעם שרידי החרב, העצמות היבשות אחד מעיר ושנים ממשפחה שישבו מגיא צלמוות.

רבנו זי"ע עצמו הוכה, לכאורה, מכה אנושה, החצר הגדולה והמפוארת שניהל ביד רמה, על אלפי חסידיה טהוריה – המוני נטעי נאמנים שנפשם קשורה היתה בנפשו – נספו ואינם. אבל את יגונו יצר-עצר רבינו זי"ע בנפשו פנימה – כלפי חוץ התאזר איתן כצור חלמיש, להיות רופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם.

יהודים הגדירו בשעתו את רבנו כ'בעל שם טוב בדורנו!' רבנו היה היחיד מגדולי ישראל שנסע מעיר לעיר וממחנה למחנה לחזק ולעודד את הפליטים הרצוצים, ברוח קדשו קרא לעם שרידי החרב להתנער מעפר ולחדש בקרבם את רוח החיים, כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף פרס את חסותו, בעוז ותעצומות הכריז: נצח ישראל לא ישקר!

וכה היתה הנהגת קדשו אפופה התחדשות, כפי שהעיד מרן רבינו שליט"א: דרכו של זקיה"ק זי"ע היתה בהתחדשות כידוע, בכל חג ומועד התלהב מחדש, כל מצוה ומצוה היה עושה בהתרגשות גדולה, לא ברגילות כמצות אנשים מלומדה. וגם בשומעי לקחו ותלמידיו החדיר זאת –

לבטל את הרגילות, שכל עשיה של מצוה תהא בהתחדשות בהתלהבות ובחיות. וכך מספר כ"ק אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א: הגה"ח ר' יצחק דוידוביץ ז"ל אמר לי פעם בטיש בליל ש"ק אצל רביה"ק ה'אמרי חיים', כששרו 'צמאה נפשי': 'כבר חמש שנים שלא שמעתי זאת!' בתחילה תמהתי על דבריו, שהרי בשבת שלפני כן שרו זאת, אלא שמרוב ההתחדשות וההרגש והטעם שהחדיר רבינו, היה זה דומה כדבר חדש ומחודש לגמרי!

דגמה חיה של התחדשות

שח מרן רבינו שליט"א: אמרתי לרמז בשמו הק' של אאמו"ר זי"ע 'הושע', שהכוונה 'ק-ה יושיעך מעצת מרגלים' – אבי הק' זי"ע היה חוזר ומשנן תמיד, שלא נקיים המצוות מתוך רגילות, כמצוות אנשים מלומדה, כי אם בהתחדשות וחיות, בבחינת 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', בבחינת 'חדשים לבקרים רבה אמונתך'. אם יהודי מקיים מצוות השי"ת מתוך רגילות, מחויבים אנו לסייע לו לעורר בו שלהבת. מהותו של אבי הק' זי"ע הרי היתה זאת, להחדיר ולהכניס 'פרישקייט' בלבבות ישראל לעבודתו יתברך שמו, מתוך חמימות ואש להבה... [י"א אלול תש"פ, גל' 'פונעם רבי'נס הויף'] עת פתח רבינו הק' זי"ע והשמיע תורה משמים בשבתות השנה, במועדים, ברגלים ובימי דפגרא, הרי שחוט השני שנטווה בין כל אמרות הקודש, הפיחו רוח של תקווה, רוח של התחדשות.

'א ניי בלעטיל, א נייע וועלט, מאי דהווה הווה' – המשפטים הנוקבים והנחרצים עשו חריץ עמוק בלבבות, למען בינו וישכילו כי אין שום ייאוש בעולם

איך נעם מיך יעדן טאג פון ני?

מספר הרה"ח ר' מנחם מענדיל בר"צ ויזניצר שליט"א, שרבינו הישועות משה זי"ע סיפר לו כי בתקופת לימודיו בבחורות בשיבה בוויזניצא, היה לו סדר לימוד קבוע בכל ליל ששי עם אביו הרה"ח ר' הערשיל ויזניצר ז"ל ב'אור החיים' הק' על הפרשה. הוסיף רבינו וסיפר: 'הלימוד נמשך לפעמים עמוק אל תוך הלילה, ופעם המשכנו עד שעה מאוחרת, מפאת קושי הלשון התעייפנו, ונעמדנו ורקדנו 'ותמיד נספר'... עד שקבלנו רוח התחדשות, והמשכנו לימודנו'. הפטיר רבינו באמרו: הנני נזכר כעת איך שרקדנו: אוי וויי, ואני בעודי... ורבינו המשיך ושר את הניגון עד הסוף...

מסופר שפעם נכנס אצל רבינו זי"ע בקודש פנימה בחור מבוגר. עיניו הושפלו מטה, הוא התבייש להביט בפני הקודש. אולם זרמי אהבת-אמת זרמו אליו ממילותיו המעודדות של רבינו זי"ע, עוטפות בחמימות את השאלה הנוקבת: 'נ, ווען וועסטו זיך נעמען' צום ארבעט" [מתי 'תקח את עצמך' לעבודת הבורא]!?

'רבי', השיב הבחור המבוגר, 'שנות הנעורים כבר מאחורי. בגילי, בשנות העשרים המאוחרות, כבר קשה להתחיל מהתחלה'. 'אזוי?' נדך לעומתו רבינו זי"ע, 'שהיה כבר בשנות הגבורות'. 'והרי אני מתחיל כל יום מהתחלה', איך נעם מיך יעדן טאג פון ני! -- -- ולא היתה זו מליצה בעלמא [בדחילו ורחימו].

ואין כל עצירה מלהתעלות בגרם המעלות והמדרגות המובילות אל דרך עץ החיים. הדבקות בד' ובתורתו, ההתחדשות והרענונות לכל דבר מצוה, משב הרוח שמביא עמו כל יום חדש וכל רגע חדש, ובפרט מועד חדש ותקופה חדשה, כל אלו לא נותנים שינה לעינינו ותנומה לעפעפנו. רוח ההתחדשות אפפה את רבינו זי"ע בכל רגע, בכל עת ובכל שעה. צמד המשפטים השגורים תדיר על לשונו: 'א נייע וועלט, א ני לעבין', התגלמו במלוא הדרם, יופיים וזיווהם בראי הליכות קלי מלכי בודש.

'איך קען נישט סובל זיין קיין פארשלאפענע זאכן' - נשמע הקול מהדהד בקודש, ההתחדשות בתורה גוררת תאוה ותאבון לעוד לימוד, וכך לא יכבה בלילה נר. 'מענטשען זיכען נייעס, איך וועל אייך געבען נייעס אויף יעדען טאג אין יעדער מינוט, אזעלעכס וואס איהר האט נאך נישט געהערט אין געזעהן, נישט 'כחדשים', לאזט'ס ארויס דעם כף, חדשים ממש!...' - התחדשות זו של'גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך נדרשת בכל עת ובכל שעה בעסק תורתנו הקדושה.

וכה תיאר הרה"ג ר' משה אברהם כהן שליט"א בשיחה ב'שבעה' להסתלקות רבינו זי"ע:

אחד הדברים שהרגישו אצל רבינו זי"ע ואפשר אפילו לומר שזה היה גולת הכותרת, הוא הענין של התחדשות, לשונו הק' היה תמיד 'מתחילים א נייע וועלט, מתחילים א נייע לעבען, דף חדש, זה היה ה'שפראך' בתורה'ס, שמעו זאת תמידין כסדרן, אבל ראו זאת בחוש, רבינו יכל ללמוד אותו דף גמרא עוד פעם ועוד פעם עם אותו 'פרישקייט', עם אותה החיות, אפשר לומר כמו שבחור צעיר מתחיל ללמוד כך ראינו את רבינו כל השנים, עם ה'ברען' הן בלימוד הן בתפילה, והן בשב"ק.

רבינו יכל להתחדש בכל יום ובכל דקה בדברים הישנים, הוא לא היה צריך לשם כך דברים חדשים. בנושא של זמירות שבת רבינו לא חיפש ניגון אחר, אלא

מה דרש מאיתנו כל השנים. ודאי יאמר כל אחד שרבינו דרש לשבת באהלה של תורה יומם ולילה, להיות דבוק בד' בקדושת האיברים, להתפלל כראוי וכנכון, להיות מאוגדים בחבורות, ולקדש את לילות השבת; אין ספק שעל כל הדברים האלו דרוש דרש בכל שנות הנהגתו, אך הציר הסובב את כל הדברים האלו הוא ההתחדשות.

"מאות פעמים זכיתי לשמוע מפי קדשו, במשאותיו לפני הבחורים בפתיחת ובעילת הזמן: 'קינדערלעך טייערע! מאי דהווה הווה, מכאן ולהבא חושבנא!' במשנתו הטהורה של רבנו אין להתייחס אף פעם מכל מצב שהוא, תמיד אפשר להתנער מהמצב הקיים והעגום, לפתוח דף חדש ולהתחיל עולם נקי ונפלא, א נייע וועלט. זו היתה עבודתו בקודש מאז ומתמיד, כפי שראינו פעמים רבות איך דיבר על נקודה חשובה זו. אבל זכינו לראות שרבינו גם יישם את הדרישה הזאת בעצמו, בסדריו האישיים, כאשר גם בהיותו זקן בא בימים התנער תמיד וחדש כנשר נעוריו.

ואתו הניגון של 'צור משל' ששרו כל שבת, אעפ"כ זה היה עם כזו התלהבות, כאילו היה זאת הפעם הראשונה. היה זה כוח גדול להתחדש בכל נקודה ובכל דבר.

היו לרבינו הנושאים עליהם עמד בדא"ח, אם זה בענין שמירת עיניים, היה אומר בשם ה'אמרי נועם' עה"פ 'ראובן בכורי אתה', 'ראו' - ראי, 'בן' - לב, 'בכורי אתה' העיניים והלב הם הדברים הראשונים להיכנס בהם לעבודת ד', כוחי וראשית אוני - אם שומרים על העיניים והלב זוכים לחיות בקדושה. רבינו היה יכול לחזור על ווארט זה בכל שבת ולא לומר שכבר אמר זאת בשבוע שעבר, שוב חזר על הפסוק ועל כל ה'ווארט', וכל ווארט שהזכיר, אמרו בשלימות ולא החסיר שום פרט, ולא אמר שכבר אמרו, וחזר עם אותו גישמאק ופרישקייט כאילו שעוד לא שמעו זאת. אפשר ללמוד מזה את באופן נשגב את הכוח ההתחדשות!

וכה שח הרה"ג ר' יעקב ולצר שליט"א בשיחה לבטאוננו: "פעמים רבות אני מתעמק במורשת הקודש שהותיר לנו רבינו זי"ע, ובעיקר

בגלל אבות תושיע בנים

• דברי אלקים חיים •

שולה"ט הילולא דרבנו הק' בעל צמח צדיק זי"ע אשתקד
על אדמת הקודש מקום ביהמ"ד של רבוה"ק בוויזניצא

השבוע, כל הילוכו תמיד הוא כרצון השי"ת. גם בתוך מסחרו יודע שהקב"ה עושה הכל, ובבואו לישא וליתן עם חבריו שם שמים שגור על פיו ואומר לרעהו הבה נעשה מסחר בינינו בסיעתא דשמיא וכדו', ואף כאשר רואה שמצליח במסחרו יודע שהקב"ה עשה הכל ואינו תולה זאת בכוחו וכשרונו, זהו יסוד גדול שכל אחד צריך

בגלל אבות - מדוע חובה על הקב"ה להושיע את הבנים - כדי שיוכלו לספר לבני בניהם את גדולת הבורא ית"ש ואת הניסים אשר עשה עמם להושיעם מצרתם

להחדיר בדעתו.

וזה יש לרמז במאמר הכתוב בפרשתן (בראשית ו, ט) **נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח**, על הכתוב **תמים תהיה עם ה' אלקיך** (דברים יח, יג) האריך רש"י שלא כדרכו וכתב **התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ואל תחקור אחר העתידות וכל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו**, ובספה"ק הפליגו בעומק דברי רש"י אלו, ועפ"ז י"ל דנח היה צדיק תמים שהיה חי בכל עת כרצון השי"ת, וזהו **את האלקים התהלך נח**, היה דבוק תמיד להשי"ת, **את** לרבות (פסחים כב:), היה מרבה את עניני האלקים.

ודרך זו ישכון אור, לימד והנחיל לנו **הבעש"ט הק' זי"ע**, הוא לימד דעת את העם כיצד צריך האדם לחיות בעולם הזה ולהיות מקושר בבורא יתברך, הן ברוחניות והן בגשמיות. והגם שאין כל הדרגין שווין ואין כל האנשים שווים במדרגתם, העיקר הוא שחפצים ללכת בדרך זו בכל

התכנסנו כאן לסעודת הילולא **דרבנו הק' בעל צמח צדיק זי"ע** בשילוב סעודת ראש חודש חשוון, לבאר השייכות בזה, נראה ע"פ מאמר **זקיה"ק האמרי חיים זי"ע**, אשר **צמ"ה** במילוי גימ' **שב"ת**, והנה בכל ימות השבוע עסוק וטרוד האדם על המחיה ועל הכלכלה ואין לו פנאי לעבודת השי"ת כראוי, אבל ביום

השבת בא שבת בא מנוחה, האדם נח מעבודתו ואינו טרוד בפרנסתו וממילא ראשו מונח בדברים נעלים וכולו קודש, אינו מתעסק בהבלי העולם ובשיחות סרק של פוליטיק וכדו', הן דברים אלו עם השבת הם תרתי דסתרי. וכך היה **אאמו"ר הק' זי"ע** רגיל לומר דהשבת הוא מרכז החיים, ע"פ מאמרו של **זקיה"ק האהבת שלום זי"ע** על הכתוב (שמות כ, י) **וינח ביום השביעי, וינח מל' המניח את הכד (ב"ק כז.)**, הקב"ה הניח את כל ההשפעות ביום השבת. כי כח השבת גדול הוא לרומם את האדם לבורא ית"ש. ולכן **אמת חותמו של הקב"ה** (שבת נה.), **אמת זו תורה** (ברכות ה:), ואמרו חז"ל (שבת פו:) **כולי עלמא מודי דבשבת ניתנה תורה**, לפ"ז הקב"ה השבת והתורה הם אמת, השבת והתורה מקרבים את האדם להשי"ת.

והנה איתא בזוה"ק (ח"ג כט.) **תלמיד חכם אקרי שבת**, ואמרת לבאר הכוונה בזה שהתלמיד חכם זוכר את בחינת השבת קודש, הוא התורה ודבקות השי"ת גם בכל ימות

מצב שהוא.

את ענין השבת.

ובהליכתנו בדרך זו נזכה להמתקת הדינים, כפי שכתב זקיה"ק האמרי חיים זי"ע אשר בדורנו הצמח צדיק הוא ממתיק הדינים, וכן ידוע שאמרו צדיקים על זקני הרה"ק מרוז'ין זי"ע שהוא ממתיק הדינים, ההליכה בדרך שלמדונו רבוה"ק להיות אדוקים וקשורים בהשי"ת ממתקת הדינים מעלינו. ובזה אמרתי לפרש הכתוב (זכריה ו, יב) **הנה איש צמח שמו, אי"ש** במילוי גימ' **תצ"א, צמ"ח** במילוי גימ' **שב"ת** כנ"ל מזקיה"ק, **שמ"ו** במילוי (וא"ו) גימ' **תג"ו**, האיש ההולך בדרכו של הצמח צדיק בחי' שבת, אזי השבת תגן עליו שיצא מכל הדברים המעיקים עליו.

צדיקים פירשו את תיבות הזמר (יום ליבשה) **בגלל אבות תושיע בנים, בגלל** לשון גלים הנקרא בל"א מיסט, ובלשון נופל על לשון הכוונה מיזט – לשון חובה, **אבות** לשון רצון, חובה עליך להושיע את הבנים, ע"כ. ולדברינו יש לפרש המשך התיבות **ותביא גאולה לבני בניהם**, דהמשורר ביאר הטעם

מדוע חובה על הקב"ה להושיע את הבנים כדי שיוכלו לספר לבני בניהם את גדולת הבורא ית"ש ואת הניסים אשר עשה עמם להושיעם מצרתם.

יעזור השי"ת בזכות אבות יהא לנו א לעכטיגן חודש, א ליסטיגן תמיד, יושפע עלינו כל מיני השפעות טובות בגשמיות וברוחניות, ישועות ורפואות בכלל ובפרט, ונזכה לגאולת כלל ישראל במהרה בימינו אמן.

נכתב ונערך בס"ד ע"י הוועד להוצאת 'דברי אלקים חיים'. תשוח"ח

כבר הזכירו את אשר אמר **הצמח צדיק** על ציון מרן הבעש"ט זי"ע: **הייליגער בעל-שם, הורדת לעולם דרך חדשה בעבודת ה', אם כן עליכם לדאוג אז ווער ס'פארט, ווי אזוי ער פארט, און צו וועמען ער פארט, אויף אייער וועג פארט ער דארפט איהר איהם העלפן**. על כן כאשר אנו נמצאים על ציונו של הצמח צדיק שהוא בחי' שבת כאמור, ושמעתי **מזקיה"ק האמרי חיים זי"ע** שהיה אומר תמיד כולנו בני ישראל – בניו של **האהבת ישראל זי"ע**, אם כן הלא כולנו בני **האהבת שלום, התורת חיים, הצמח צדיק והאמרי ברוך**, עלינו להמשיך את השושלת, להחדיר

בקרבנו את קרבת האלקים כפי שקבלנו מהם. ואמרתי לרמז **צמח צדיק, צדי"ק** גימ' **ד"ה**, ההולך בדרכו של הצמח צדיק שהוא בחי' שבת כאמור הוא דר אצל הבורא ית"ש.

ולזה רומז חודש חשוון, אשר כידוע מזקני **הרה"ק מרוז'ין זי"ע**, **חשוון** מלשון רחושי מרחשין שפוותיה מעבודת חודש תשרי. עבודת חודש תשרי מתחילה ביום ראש השנה אשר היא המלכת

הבורא יתברך עלינו, כמו שאמרו חז"ל (ר"ה לד:): **אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם**. ביום זה מתחדשת ההכרה לכל באי עולם כי הקב"ה מנהל את כל העולם ודבקים בהכרה זו וחפצים לילך ולחיות עמה, ועתה בחודש חשוון עלינו להמשיך השפעה זו להמשך הימים, וזהו השייכות של ראש חודש חשוון להילולא דהצמח צדיק שהוא בחי' שבת כאמור.

עתה אנו עומדים כבר בערב שבת ומתכווננים לשבת, ערב שבת מאוחד ומקושר עם השבת (יעויין אמרי חיים, וישב, ד"ה ויהי ה' את יוסף), על כן עתה עלינו להחדיר בנו

הזמנת בברך

מתוך הוקרה והערכה ומתוך הכרה ברוממות השליחות בהוראת הלמידה
הננו מתכבדים בזאת להזמין אתכם לכבוד בהשתתפותכם את

ועידת החינוך

שמע בני 4

בה נחכים ונסגל כלים נוספים וחיוניים למלאכת הקודש
שישמשו בעיה לצידה לדרך לנו ולתלמידינו

מישהו שומע אותי? הרב נתן רוזן

מרצה בכיר בארגון "ערכים"
התלמיד והגמרא - מסע בבכי הלב הבנת עומקו של תהליך

דברי פתיחה מרגשים

הניצול שהפך למציל
מסע חיים אישי שנחשף לראשונה

ידומה שמיעה לראיה הרב דניאל קפלן

מרצה בכיר בימכון למורים ומאבחן מצוקות ביהעבר נאי
בשיתוף עם הרב לייבל ליכטנשטיין

יור יתוך על פי דרכי קרית גת
משלב אומנותי בהצגת דילמות חינוכיות
בשיתוף הקהל ופתרונות מהשטח

ידבור על אופנוי

הרה"ג ר' משה יהודה
רודזינסקי שליט"א

מייסד שיטת הרבדים מבית יהעבר נא

סיכום ייחודי של
מבנה הרבדים וסדרם
בתמצות חכם ליישום בשליפה

נעשה לנשמע

שי יקרתי ייחודי למשתתפים
כלי לימודי עוצמתי

ולשומעים יונעם

כיבוד עשיר כיד המלך
כמיטב המסורת

ועידת החינוך תיערך אי"ה ברוב פאר והדר ביום שני פרשת נח, כ"ח בתשרי

באולם שעיי' בית ויזניץ רחוב אמרי חיים 1 קרית ויזניץ בני ברק
פתיחת שערים בשעה 7:00 בדיוק!

בברכת התורה
הנהלת 'הערב נא'

רבי חיים עומד בהכנעה אחורי מרן הסב"ק זי"ע בלכתו בעיר המרפא מארינבאד.
ההשערה כי כנראה ר' חיים הוא הנראה בתמונה, מתפרסמת כאן לראשונה

הזהו האיש?

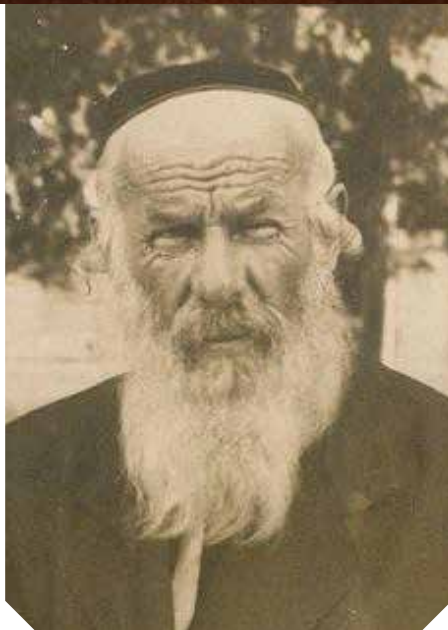
באור פני מלך, חיים!

לדמותו של הגה"ח
רבי חיים דאכנר זצ"ל
מגרויסוורדיין, ירושלים

יריעה מיוחדת לזכרו של איש חסיד מורם מעם, מצאצאי רביה"ק ה'תורת חיים' זי"ע ומגדולי מקורבי רבוה"ק | פעי-לותו הנרחבת לטובת הכלל | הכיבודים המיוחדים להם זכה בצל הקודש | שיחותיו המופלאות עם מרן הסב"ק זי"ע | הצלתו בשואה בברכת רביה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע | ליום היא"צ - כ"ו בתשרי

| מ. בר אשי

בראשית בשמחת תורה (מפי הגה"ח ר' יוסף צבי יעקב דכנר שליט"א מאנטווערפן). בספר 'קדוש ישראל' כתב כי מאחר פטירת החסיד רבי יודל עביר זצ"ל היה ר' חיים מתכבד לעלות חתן תורה, וכך היה בשנות הנהגת רביה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בגרויסוורדיין, מלבד בשמח"ת תש"ד שאז כיבד רבינו את ש"ב הרה"ק ר' אלטר'ל מבארשא הי"ד.

הגה"ח רבי חיים דכנר זצ"ל

בצל הקודש

פנינים נפלאים נשמרו משיחותיו הרבות של ר' חיים עם שאר בשרו הסב"ק זי"ע, הס"ק התבטא פעם תוך כדי שיחתו עם ר' חיים: 'יודע אתה חיים, בתיקון הנפש הנני מומחה! והכה באצבעו תוך שהפטיר: 'אבער א ספעציאליסט! (קדוש וברוך).

ביום א' דר"ה היה הס"ק נוהג להיות הש"ץ בפסוקי דזמרה. שנה אחת בשעת אמירת ברכות השחר שמעו שהס"ק צרוד מאד, בקשו בניו הק' שיכבד משהו אחר בפסוקי דזמרה, ומשלא נעתר רבינו לבקשתם ביקשו מהחסידיים המקורבים ר' אליעזר הרשטיק מדארנא ור' יחיאל שטיינמן שינסו להשפיע על רבינו, אולם גם עתירתם נדחתה. חסיד מודרני שנכח שם העיר, כי חבל על הנסיונות, שהרי הרבי אוהב את ה'עמוד' ולא יוותר עליו. תקן החסיד ר' שמואל אלי' שטרן מרעזאווילע את דבריו ואמר: "הרבי אינו אוהב את ה'עמוד' כי אם את התפילה". אחר התפילה סיפר רבינו לרבי חיים דכנר את כל המאורע, והיה משמע מדבריו כי הערת רש"א מצאה חן בעיניו. רבינו הזכיר לו זאת גם כעבור שנים.

פעם הסביר הס"ק לר' חיים במשל את החילוק בין מי שהוא בנש"ק למי שאינו. שניהם הרי רוצים להשיג מדריגות בעבודת ד', זה שהוא בנש"ק יש לפניו דרך מוכנה וסלולה, שהנסיעה עליה באה בקלות, ועד מהרה הוא מגיע למקום חפצו, אולם זה שאין לו יחוס אבות, יש לפניו דרך עפר שקשה לנסוע עליה, מכל מקום לבסוף מגיעים שניהם. ברם, זה רק אם הם נוסעים בדרך זו, אבל אם אינם נוסעים, אזי שניהם אינם מגיעים... ('מראות הצובאות').

הרבי ה'תורת מרדכי' היה מספר מעשה שהיה נוכח בו, כי

מהיושבים ראשונה במלכות מרן הס"ק בעל 'אהבת ישראל' זי"ע בגרויסוורדיין, היה האי גברא יקירא הגה"ח בנש"ק רבי חיים דאכנער זצ"ל, אשר בהכוננת רביה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע ניצל מהשואה וזכה לעלות לארץ ישראל יחד עם רביה"ק ה'ישועות משה' זי"ע.

הגה"ח ר' חיים נולד בעיר בריגל בשנת תר"מ לאביו הגה"צ רבי מנחם מענדיל אלטער דכנר זצ"ל אב"ד בערהומעט, בן בתו של רביה"ק ה'תורת חיים' זי"ע, ולאמו בת הרה"ק רבי טוביה

אבד"ק בריגעל נכד הרה"ק ה'אריה דבי עילאי' זי"ע.

בהגיעו לפרקו נשא את זוג' הרבנית רבקה ע"ה בת דודו הגה"צ רבי מנשה טייטלבוים זצ"ל ששימש אז כראב"ד בריגל, והתגורר בעיר בריגל שבפולין. בימי מלח"ע הראשונה נמלט להונגריה והתיישב בגרויסוורדיין יחד עם משפחת אביו, וגם לאחר המלחמה נותר לגור שם, ע"י בית רבוה"ק זי"ע. מאז נעשה מגדולי המקורבים אצל רביה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע.

מקורב למלכות

ר' חיים נודע בגדולתו בתורה עבודה ובגמ"ח, בחכמתו ובתבונתו וזכה להיות ממקורביו הנאמנים ומאנשי סודו ועצתו של מרן הסב"ק זי"ע בעניינים שונים ('נפשות חסידיות').

על גודל חשיבותו בעיני הס"ק סיפר הרה"ק ה'תורת מרדכי' זי"ע, שהס"ק הורה שיעמידו לר' חיים סטענדער וכסא בבית מדרשו (מפי הג"ר חיים אהרן מונדרר שליט"א), כן סיפר שכשהס"ק לא היה בעיר, היה רבי חיים מזמר את הזמירות בסעודה שלישית בביהמ"ד (מפי הג"ר אברהם שלאגער זצ"ל מבוקאשעוויץ). ברשימות הרה"ח ר' בעריש ויינברגר ז"ל מובא כי אף שהס"ק לא הקפיד במשך השנה שלא לישון לבד בחדר, כליל יום הקדוש הקפיד על כך, ולר' חיים דכנר היתה החזקה לישון בחדר הס"ק.

עוד סיפר הרבי ה'תורת מרדכי' שהיתה לו לר' חיים החזקה להתפלל לפני התיבה תפילת מנחה ביום הקדוש אצל הס"ק, וכן היה אומר את ה'מרשות' ומקריא את הס"ק לעליית חתן

בשנת תרפ"ז
העלה ר'
חיים מחדש
על מזבח
הדפוס את
הספה"ק
'תורת
חיים' לזק-
נו רביה"ק
ה'תורת חיים'
זי"ע, 'בה'
סכמת ש"ב
כ"ק האחים
היקרים הני
תרי צנת-
רא דדהבא
הרה"צ מו"ה
ישראל
שליט"א
מויזני-
צא והרה"צ
מו"ה חיים
שליט"א מא-
טיניע'...

חיים' זי"ע, הרה"ק רבי יודא'לי זצ"ל סיפר שבימים שלפני חג הפסח היה רבינו ה'אמרי חיים' הולך יחד עם ר' חיים בבתי העיר גרויסוורדיין, לאסוף ולגבות מעות חטים אותם חילקו אח"כ לעניי העיר (הגש"פ 'צמאה נפשי').

בכלל היה ר' חיים שותף ופעיל בכל עסקנות לדברים שבקדושה, הוא היה זה שהביא למינויו של הגה"צ רבי דוד צבי שנעבאלג זצ"ל לכהן כדומ"ץ בוויניצא.

בפרוץ מלחמה"ע השנייה כשרביה"ק ה'אמרי חיים' הקים בגרו"ד ועד הצלה לטובת הפליטים הרבים שגורשו מהונגריה, העמיד את חדב"נ הרה"צ רבי נפתלי חיים אדלר זצ"ל מדזיקוב ויזניץ בראש הוועד, ואת ר' חיים לחבר הוועד יחד עם ר' אליעזר שוואלכ, ר' יוסף זיידנפרוי ור' משה חיים פרידלר ז"ל.

בשנים הבאות כשהגיעו ראשוני מכתבי הזעקה מהמגורשים לטרנסניסטריה, חיזק רבינו את פעילות ועד ההצלה, ור' חיים יחד עם הגה"צ ר' נפתלי חיים עשו גדולות ונצורות במסירות נפש, למשלוח כספי הצלה לטרנסניסטריה. קרובתו הרבנית ציינווירט תליט"א מירושלים אחות הרה"צ רבי מנחם מונדרר מקאסוב זצ"ל, מספרת שר' חיים שלח אליהם מעות לטרנסניסטריה להחיות את נפשם.

ההצלה והעלייה לארה"ק

משכבשו הרשעים את הונגריה ורבים ניסו להבריח את הגבול לרומניה, נמלט ר' חיים גם הוא מגרו"ד, בהוראת רביה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, ובשרשרת ניסים הגיע לרומניה. כשעמד לחצות את הגבול עם זוגתו ובת גיסו – ילדה כבת חמש שהוריה נהרגו לעיניה בפולין על ידי הנאצים והיא הובאה אליו, נתפס והוחזר לרומניה, ובס"ד שוחרר ממאסה. הוא ניסה להימלט בשנייה, והפעם הצליח להגיע לאראד שברומניה, שם נתקבל בזרועות פתוחות על ידי ועד ההצלה. כשהללו הביעו תמיחתם עליו, על שהסתכן לצאת לדרך כה מסוכנת ומפרכת על אף גילו הגבוה (כבן ס"ה) עם ילדה קטנה, ענה להם: 'מה לכם משתוממים? הרבי [רבינו ה'אמרי חיים'] ציווני לקחתה איתי, כי זו בת גיסי – היחידה שנשארה מכל משפחתי בפולין, והרבי אמר לי לעלות איתה לארץ ישראל!' [מאיר החיים].

פעם הלך ה'אהבת ישראל' זי"ע לבית אחד לבקר חולה, יחד עם ר' חיים. בדרך צאתם היה עליהם לעבור בחדר חשוך שלא היו יכולים לראות בו היכן ללכת, ור' חיים העלה את האור בחדר. נענה לו הס"ק: 'חיים, אויף מיין געלט ביסטו מילד?' [הנך פזרן על חשבונך?], אולם תוך כדי כך הוסיף הס"ק: 'וואס איך בין – בין איך, אבער א קארגער בין איך נישט' [מה שאני – הנני, אולם מידת הקמצנות אין בן].

עוד סיפר הרבי ה'תורת מרדכי', שפעם כשיצא רבי חיים מחדרו של מרן הסב"ק, סיפר שרבינו דיבר עימו בשבח לימוד ה'דף היומי'.

פעם התכונן רבי חיים לעלות לאר"י, אך בהגיעו להספינה סגרו בפניו את הפתח ולא הניחוהו לעלות, וכל הפצרותיו לא הועילו. כששב לביתו התלונן בפני מרן הס"ק על שלא נתנוהו לעלות לספינה ולא יכול היה לנסוע לאר"י. הרגיעו רבינו שאם כך הקרו לו מן השמים ודאי שלטובתו הדבר. לבסוף תוודע כי נס גדול נעשה לו, כי אותה הספינה טבעה בלב ים ל"ע (הרב יוסף צבי יעקב דכנר שליט"א).

לטובת הכלל והפרט

בשנת תרפ"ז העלה ר' חיים מחדש על מזבח הדפוס את הספה"ק 'תורת חיים' לזקנו רביה"ק ה'תורת חיים' זי"ע, עניין מיוחד יש בדברים שכתב בתחילת הספר: "אחר עבור כמה שנים, העיר ד' את רוחי מן השמים, לחזור להדפיס הספה"ק 'תורת חיים'... אינו בנמצא כי ספו תמו, וביותר בעת המלחמה הנוראה [מלחמה"ע הראשונה] הצוררים פרשו כפיהם בכתבי קודש ונאבדו, אברך ד' אשר יעצוני כליותי להדפיסו אידרא... בהסכמת ש"ב כ"ק האחים היקרים הני תרי צנתרא דדהבא הרה"צ מו"ה ישראל שליט"א מוויניצא והרה"צ מו"ה חיים שליט"א מאטיניע... ותפילתי לקל חי שזכותו תעמוד לי... ואזכה לרוות נחת מיו"ח יחיו ולראות דור ישרים יבורך..."

בשנת תרח"ץ הדפיס בגרויסווארדיין את הקונטרס 'אור ישראל', והוא מאמרים יקרים שיצאו מפה קדוש ה'אהבת ישראל' זי"ע, ונרשמו ע"י שאר בשרו ומחונתו הגה"צ רבי מרדכי אריה הורוויץ זצ"ל אב"ד באנילא.

בקשר מיוחד עמד ר' חיים עם רביה"ק ה'אמרי

שער הספר 'תורת חיים'
ש"ל ע"י רבי חיים דכנר בגרויסוורדיין בשנת תרפ"ז

תש"ז התבקש לשייבה של מעלה כשהוא בן ס"ז. מסופר שבאותם ימים שחלה לא ידעו מתפללי ביהמ"ד ב'בתי מילנר' על חוליו, ואף כשנפטר לא ידעו מכך רבים ממתפללי ביהמ"ד ולא הגיעו להשתתף בהלווייתו. ואז אמר הרה"ק רבי יודאלי זצ"ל: 'בביהמ"ד בו יכול היה לקרות דבר כזה, שחבר נעדר והציבור לא ידע ולא הגיע להשתתף בהלוויה, איני חפץ להתפלל'.

ר' חיים נטמן במרומי הר הזיתים על יד דו"ז הרה"ק רבי ירוחם טייטלבוים זצ"ל [אחי זקנו הרה"ק רבי טוביה מברגל זי"ע].

השאיך אחריו את זוגתו מרת רבקה ע"ה, שהיתה מופלגת בצדקותה ובחכמתה, והיתה רגילה לספר סיפורי צדיקים מאבותיה הק'. היא היתה בקיאה, ידעה הלכות רבות והיה לה מסירות נפש לקיימם.

מִרְן הַסֵּב"ק זי"ע העריך מאוד את הרבנית רבקה

מאראד נסע לבוקרסט יחד עם רביה"ק ה'אמרי חיים' בתקופה ההיא אסור היה ליהודי רומניה לנסוע ברכבת בלי רשיון מיוחד, שקשה היה להשיגו, ומי שנסע הסתכן מאוד, בתחבולה מיוחדת סידרו את נסיעת רביה"ק ה'אמרי חיים' מאראד לבוקרסט, במסווה של רשמיות, אל רבינו צורפה קבוצת פליטים, ביניהם ר' חיים דכנר. הדבר סודר בחלונות הגבוהים ע"י העסקן ר' אברהם פייג ז"ל, קצין גבוה שלח משמר צבאי ללוות את הקבוצה עד בוקרסט, כאילו הם אסירים שנשלחו להישפט בבוקרסט.

בהיותו בבוקרסט ב"ג תמוז תש"ד, קיבל ר' חיים תמיכה מיוחדת מחלוקת התמיכות של רביה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע. אישור על כך בכתב ידו הובא בספר 'מאיר החיים' ח"א: 'החור"מ חיים דכנר מאשר בזה קבלת 300,000 (שלוש מאות אלף) לעי. נתקבל בכבוד, חיים דכנר'.

שבועות אחדים לאחר מכן זכה לעלות עם זוג' לארה"ק, באותו מסלול בו עלו רביה"ק ה'שועות משה' וגיסו הרה"צ רבי נפתלי חיים זצ"ל והמשפחות, בספינת 'מורינה' ואח"כ ברכבת עד לאר"י, מסע שבו ניצלו בניסי ניסים מידי הרשעים ימ"ש.

בהגיעו לאר"י התקבל בכבוד ע"י מִרְן ה'דמשק אליעזר' זי"ע, ובתקופה הראשונה אף התגורר בבית מִרְן ברח' פיאברג בת"א, כמופיע במודעה שפירסם על חיפוש קרובים. אח"כ עבר להתגורר בירושלים והיה מחשובי מתפללי ביהמ"ד 'שועות ישראל' וזינץ ב'בתי מילנר' בירושלים, אף התמנה ע"י ה'דמשק אליעזר' כממונה בקופת כולל וזינץ.

פטירתו וזרעו אחריו

לדאבון לב לא ארכו לו הימים בארה"ק, לאחר קצת יותר משנתיים חלה ונפל למשכב, וביום כ"ו בתשרי

לפני הב-
רית מילה
של הרבי
ה'תורת מר-
דכי' זצ"ל
היה התינוק
חולה והיה
שרוי בסכנה
גדולה, רבינו
ה'אמרי חיים'
בא בבהלה
לבית מרת
רבקה דכנר
ע"ה וביקש
ממנה שת-
מהר לבוא
ולראות איך
ניתן להציל,
היא אכן
הלכה לביתם
והצילה אותו
לחיים, והר-
בי ה'תורת
מרדכי הכיר
לה טובה כל
ימין

רבי שמואל הלוי הורוויץ זצ"ל אב"ד תל חנן היה אחר נישואיו סמוך שנתיים על שולחן חותנו רבי חיים דכנר בגרו"ד, ושם דבק בעבודות אהבה במרן הסב"ק זי"ע. בשנת תרצ"ה עבר לכהן כאב"ד עיר בארדאז'ען שבבוקובינא. בעלותו לארה"ק בשנת תש"ו כיהן תחילה כרב בכפר גדעון, ואח"כ התקבל כרב בעיר תל חנן [נשר] שע"י חיפה. בשנת תשל"א העתיק דירתו לבני ברק והסתופף רבות בצל רבוה"ק ה'אמרי חיים' וה'ישועות משה' זי"ע. נלב"ע ביום י"ג בניסן ערב שבת הגדול תשנ"ד ונטמן בבית החיים פוניבז' ב"ב חלקת ויזניץ.

בעריכת היריעה נעזרנו רבות בספר 'ארחות מנחם' לבית קאסוב-בערהאמעט, שי"ל ע"י ידידנו הרה"ג ר' חיים שלמה דאכנער שליט"א מארה"ב.

ע"ה, וסיפר חתנה הגה"צ רבי שמואל הורוויץ זצ"ל אב"ד תל חנן, שאחר שהס"ק נשא את זיווגו השני, היה שואל את מרת רבקה: 'איך נראים בעיניך המעשים טובים שלי?' בהתכוונו למאמר חז"ל (סוטה ב.) 'זיווג שני לפי מעשיו', נמצא שעל הרבנית ניכר אם מעשיו הם טובים ('נפשות חסידיו').

בהתגוררה בגרויסוורדיין וביתם היה ע"י בית רביה"ק ה'אמרי חיים' זצ"ל, עזרה וסייעה הרבה למשפחת רבינו ה'אמרי חיים' וטיפלה רבות בילדים [לפני הברית מילה של הרבי ה'תורת מרדכי' זצ"ל היה התינוק חולה והיה שרוי בסכנה גדולה, רבינו ה'אמרי חיים' בא בבהלה לבית מרת רבקה וביקש ממנה שתמהר לבוא ולראות איך ניתן להציל, היא אכן הלכה לביתם והצילה אותו לחיים, והרבי ה'תורת מרדכי' הכיר לה טובה כל ימיו].

רק בת אחת היתה להם, ה"ה הרבנית חיה שרה אשת הגה"צ רבי שמואל הורוויץ זצ"ל בן אב"ד באנילוב זצ"ל, ואף הם לא זכו לזש"ק.

הרבנית חיה שרה הורוויץ ע"ה התארסה בשנת תרצ"ב בגרו"ד, והחתונה התקיימה בכסלו תרצ"ג בעיירה בערהאמעט שבבוקובינא. מרן ה'אהבת ישראל' זי"ע רצה מאוד להשתתף בחתונה זו, מסיבה זו נקבע זמן החתונה לחודש כסלו, כי אז היה הס"ק אמור להיות בוויזניץ הקרובה לבערהאמעט, אולם בסופו של דבר נבצר מרבינו מלהשתתף כי נפל למשכב. הס"ק שלח את חמשת בניו הקדושים להשתתף בשמחה, האחים הק' לבשו בגדי שבת לכבוד השמחה ויצאו במחול נלהב עם בני משפחת דכנר ('נפשות חסידיו').

בהיותם באראד בשנת תש"ד, זכתה הרבנית חיה שרה לבשר טוב לרביה"ק ה'אמרי חיים', לבתו הרבנית אדלר ע"ה ולבני המשפחה שנמלטו לשם, היה זה כשהרה"צ רבי נפתלי חיים זצ"ל ובנותיו הצליחו בניסים להימלט ולהגיע לרומניה, הרבנית חיה שרה נכנסה בסערה אל אכסניית רבינו באראד והכריזה בהתרגשות: 'נפתלי והילדים כאן!' ולהתרגשות העצומה לא היה גבול.

הרבנית חיה שרה נלב"ע בז' אדר א' תשמ"ו ונטמנה בהר הזיתים. בעלה הגה"צ

נסד

מקום שהתפללו אבותינו ורבתינו
מקום שמתפללים רבבות אלפי ישראל והלהב עולה השמימה

**נדבת ליבן בעת יזכור
מחזקת את המקום הקדוש הזה**

על רבבות אלפי התפילות ונחלי דמעות הנשפכות כמים
אין לך עילוי נשמה גדול מזה

» **העברת 'דמי יזכור':** »

משרדי המרכז העולמי	
בבית המדרש הגדול אצל הרה"ח נפתלי וייס הי"ו	במשרדי האיגוד אצל הרה"ח יצחק אייזיק רוזנברג הי"ו
בעמדות נדרים פלוס	אצל גבאי השטיבלך

יעלה ישיענו מערב ויבוא טהרתנו מבוקר

מצוות כיסוי הדם

מנהג כפרות

עריכת השולחן הטהור ערב יום הקדוש

הקפות קודם כל נדר

מה נהדר מראה כהן בעצתו בשלום מן הקודש

עריכת השולחן הטהור מוצאי יום הקדוש

הושע נא שוא

המלכים נועדו ומפיהם נ
וואס וועט זיין מ

וקולם הולך מסוף העולם ו
ברודער, איין

צגים הונשע נא

שמעיה החרדה העמוקה:
יט עולם התורה?

תן לי
יבנה וחכמיה
הצלת עולם התורה - ויזניץ

עד סופו
כה?

אָנא אַזויז הייז תאבי ישעך

בסיכוך הסוכה בביתו נאווה קודש

נענועים לפני התפילה בסוכה בכיהמ"ד הגדול

נענועים לפני התפילה הו"ד

נענועים א' דחורה"מ

בערבי נחל לשעשער

בהושעת שומרי מצות וחובי ישועות

שמחת הבר מצוה לנין מרן אדמו"ר שליט"א הבחור משה יהושע
הגר נ"ו, בן הרב"ג אב"ד דקרייתנו הק' שליט"א

שמחת הבר מצוה לנין מרן אדמו"ר שליט"א הבחור משה יהושע
מייזליש נ"ו, נכד הרב"ג הגה"צ רבי חיים צבי מייזליש שליט"א

הושע נא עלית שבטים

מרן ראש הישיבה הגאון רבי רב לנדא שליט"א בביקור חג

מרן ראש הישיבה הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א בשולחן המהורר נעילת החג

מרא דאתרא הגרח"א לנדא שליט"א באושפיזא דיעקב

הראש"ר צ' הגר"ד יוסף שליט"א באושפיזא דיעקב

קול רבתי עם בהמליכו, מנהול ישיועות מלכו

שבת פתיחת שערים בקהל אהבת שלום במודיעין עילית

עם דמדומי שנת תשפ"ה בשבת האחרונה של השנה שבת נצבים, נחוגה בקול צהלה בקרב בני קהילתנו 'אהבת שלום' ויזניץ במודיעין עילית, שבת פתיחת שערי בית המדרש, עם הגיעם אל המנוחה והנחלה בחינוך מבנה הקבע של ביהמ"ד, המאורע לו ציפו וייחלו בני הקהילה מיום הקמתה לפני קרוב לשנה, ועתה הושג בחסד ה' אודות לפעילות הנמרצת בדמים תרתי משמע של בני הקהילה ובהתגייסות נלהבת של כלל אנ"ש במסגרת המגבית 'שלום בוניק' בחודשי הקיץ העעל"ט בס"ד זכו לסיום הקמת המבנה ושלל מבאותיו באופן הראוי, בתקוה שבקרוב הימים ימשיכו לשכלל ולהדר בית ה' כולל

בהדרו ויופיו לתפארת בית ה' ובית ויזניץ השבת היתה חטיבה אחת של שבח והודיה לה' בפתיחת עוד מקום תורה ותפילה בדרך רבוה"ק ולאור מרן אדמו"ר שליט"א מיסד הקהילה, שבת מרוממת ודביקות בקל חי מלווה בהכנה דרבה לימים הנוראים שהתקרבו ובאו.

קדמה לשבת זיץ הכנה ליל שישי בראשות הגה"צ אלעזר מוסקוביץ שליט"א רב דקהל "תוצאות חיים" במודיעין עילית, כאשר שעה ארוכה שרו שירי שבח והודיה ובגודל הזמן. בערב

שבת נקבעה המזוזה בפתח בית המדרש ע"י הרה"ג דוד צבי שנעבאלג שליט"א משפיע רוחני בקהילה. בין מנחה לקבל"ש נשמע דברים בחשיבות חיי האברך בין כותלי ביהמ"ד מפי הרה"ג יחיאל יהושע קליין ראש ישי"ק ויזניץ בעיה בבוקרו של יום השבת נערכו התפילות וקידושא רבא בהשתתפות הרה"ג חיים מאיר וייס רב דקהל אהבת ישראל בעיר, ולס"ג הגיע הג"ר פנחס שנעבאלג ראש ישי"ק ויזניץ בלונדון שבמשך שעה ארוכה נשא דברי הכנה לקראת הימים הנוראים בצל רבינו שליט"א וההכנה לשנה החדשה עם בית מדרש חדש.

בסיום קמו לריקודים נלהבים אשר נעלו את השבת המרוממת בלב כל למען יעמדו לימים רבים.

עוד יזכור

שבת בראשית - כ"ו תשרי

תקע': הרה"ק ר' אהרן ב"ר מרדכי מזיאטמיר ז"ע, ב' תולדות אהרן' תקפ': הרה"ק ר' אשר מסטאלין בהרה"ק ר' אהרן מקארלין ז"ע תש"ז: הגה"ח חיים בהג"ר מנחם מענדיל אלטר דאכנער זצ"ל, מו"ל 'תורת חיים', ממונה כולל ויניצא בירושלים תשמ"א: הרה"ח ר' אליעזר ב"ר יהודה מרדכי הרשקוביץ ז"ל תשמ"ז: הרה"ח ר' ישראל ב"ר משה דוד ציק ז"ל מבני ברק תשנ"ב: הרה"ח ר' דוד ב"ר חיים לייב ראזענבערג ז"ל מלונדון תש"ס: הרה"ח ר' יצחק מרדכי ב"ר שמואל אפל ז"ל שו"ב רעמיק, טעטש, טורק, 'כפר שלם' [סלמה] בת"א הרה"ח ר' יצחק מנחם מענדיל הופמן ז"ל

יום א' פר' נח - כ"ז תשרי

תשי"ט: הרה"ח ר' מנחם ב"ר אריה דוד גלר-פישבך ז"ל תשנ"ח: הרה"ח ר' יצחק ב"ר חיים ישראל הלוי שטרן ז"ל מפתח תקוה, שיכון ויזניץ תשפ"ג: הגה"צ ר' מאיר זאב ב"ר משה שטרן זצ"ל אבר"ק מירון

יום ב' - כ"ח תשרי

תשנ"ב: הרה"ח ר' ישראל ב"ר רויאל הלוי ויזל ז"ל ממארגרעטן, ב"ב, רבו של רבינו ה'ישועות משה' ז"ע בילדותו תשס"ח: הרה"ח ר' אברהם ב"ר ישכר דוב [בעריש] הופמן ז"ל מחוסטן, לונדון

יום ג' - כ"ט תשרי

תרמ"ז: כ"ק מרן רבנו מנחם מענדיל בעל 'צמח צדיק' בכ"ק רבנו חיים בעל 'תורת חיים' ז"ע תר"א: הרה"ק ר' אברהם דוד ב"ר אשר אנטשל מבוטשאטש ב' דעת קדושים' ועוד

תש"א: הרה"ח ר' אשר ב"ר מאיר הכהן ברכר ז"ל מסיגעט - תש"א תש"ט: הרה"ח ר' שמואל זאנביל ב"ר ראובן שכטר ז"ל מראדוביץ תשמ"א: הרה"ח ר' מרדכי ב"ר נפתלי הכהן בייגל ז"ל מב"ב תשמ"א: הרה"ח ר' ניסן צבי [הערשיל] ב"ר אליהו זאב גנד ז"ל מבארשא, גבאי ובע"ק בביהמ"ד ברח' ר' טרפון ב"ב

יום ד' - ל' תשרי

תרע"ז: הגה"צ ר' יצחק מאיר ב"ר גדליה הונפרץ זצ"ל, בעל 'האור יקר' תש"א: הגה"ח ר' זרח ב"ר יודא מאיר קרמר ז"ל ממערסניצא תשס"א: הרה"ח ר' דוד יהודה ב"ר יהושע כהן ז"ל מרחובות

יום ה' - א' חשוון

תש"ג: הרה"ק ר' חיים בהרה"ק ר' משה מקאסוב הי"ד תשי"ז: הרה"ח ר' בנימין זאב ב"ר נחמן בלסבלג ז"ל תש"ס: הרב יהודה צבי [הערשיל] האגער ז"ל מלונדון בהרה"ק ר' יצחק יעקב דוד מסטראזניץ ז"ע

יום ו' - ב' חשוון

תרמ"א: הגה"ח המפ"ר יוסף אריה [לייב] ב"ר נתמן כהנא ז"ל מסיגעט תרצ"ב: הרה"ק מרדכי ב"ר חיים יהודה מאיר חודווב חתן מרן האמרי ברון' ז"ע ומו"ל ספרו הק' תרצ"ז: הרה"ח ר' נחמן ב"ר שלמה זלמן שכטר ז"ל שו"ב שאץ ת"ש: הרה"ח המפ"ר ר' משה ב"ר נפתלי ראזנפעלד ז"ל מחוסטן, ר' משה טעטש'ער ת"ש: הנגיד הרה"ח ר' אלכסנדר משולם זושא ב"ר אברהם עלעפאנט ז"ל ראש הקהל בווישווא תשכ"ד: הרה"ק ר' ברוך מסערט ויזניץ בן מרן הסב"ק ישראל ז"ע, ב' מקור ברך' תשמ"ח: הרה"ח ר' אשר ב"ר יהודה הרצוג ז"ל מב"ב תשס"ה: הרה"ח ר' חזקיה שיעל' ב"ר יוסף שווימר ז"ל מב"ב

וְיָהִי עָרֶב, וְיָהִי בֹקֶר, וְהָנָּה טוֹב מְאֹד: וְיָהִי אֹר!

אור חדש מתחיל בחיך

מבראשית!

זה הזמן להאיר לעצמך את החיים ולהתחבר לתורה הקדושה
בלימוד יומי מתוק וקבוע של חומש ורש"י

מצטרפים לרבבות אלפי לומדי חומש ורש"י מדי יום	נרשמים במערכת 'קול התורה' או בנדירים+ וקהילות	כך מתחברים אל האור:
זוכים בידיעות התורה שבכתב, וגם במתן שכר בצדה	עורכים את הסיכומים היומיים והמבחנים השבועיים	

02.500.20.18

T S 0 2 5 0 0 2 0 1 8 @ G M A I L . C O M

גם אותה יכול:
תתחבר, תאיר
לעצמך את החיים!

אנף שיעורי תורה | קול התורה | סיכומים ומבחנים | שעשועי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניוזלטר יומי

באשיות ושפ"ו • קשו אינן

ניגונים ותנועות לרבנו הק' בעל צמח צדיק זי"ע

הנוסח

לרגל הילולת רבנו הק' בעל אמרי חיים זי"ע, לפנינו מספר תנועות וניגונים אשר ידוע לנו כי מקורן טהור מרבנו הק' בעל צמח צדיק זי"ע.

למעשה, כלל של נוסח ויזניץ, כמעט כפי שהוא מוכר כיום, הן לימות החול והן לשב"ק והן למועדים ורגלים ולימים הנוראים, הוא ממה שקבע וחקק רבנו הק' בעל צמח צדיק זי"ע. כאשר רגיל על לשון רבנו הק' בעל אמרי חיים, 'דער הייליגער צמח האט אריין געלייגט דער פינק אין דעם מחזור'. אם כי הנוסח במקורו קדום יותר, ובחלקים רבים עוד קבוע וקיים מימי רבנו הק' רבי יעקב קאפיל חסיד זי"ע בהיכלא דמלכא דמרוץ הבעש"ט הק' זי"ע. אך רבנו ה'צמח צדיק' היה זה שטבע בו את אש הגדולה ותקנו לדורות.

ידוע על החסיד המפורסם ר' יצחק דוד זי"ע, שבא לויזניצא במיוחד כדי לשמוע את תפילת רבנו ה'צמח', והשביע נפשו רק מתיבת 'בטובו' שיצאה מפי קדשו עם ה'קוועטש' הידוע, ובלשונו 'ווי ער קרייזלט זיך צו דעם ובטובו'. וסלסול זה הספיק לו להחיות נפשו וחזר על עקבותיו.

סיפר הרה"ח ר' יוסף שמואל פוגל ז"ל מירושלים, ששמע מזקנו אבי אמו הגה"ח ר' בנימין פוגל ז"ל מפעטריווא, כי פעם נסע להסתופף בצל רביה"ק ה'צמח צדיק' זי"ע עם קבוצת חסידים, ולאחר נסיעה ארוכה וטורח הדרך הגיעו לוויזניצא בערב שבת בשעה מאוחרת. רבינו כבר נכנס אותה שעה לתפילת המנחה, כי היה נכנס לתפילה בעוד היום גדול, ואמר ר' בנימין: "כשרק שמענו את רבינו ה'צמח' אומר 'הודו לד' כי טוב', האט זיך שוין 'אויסגעצאלט די שפעזן', השאר כבר היה כולו רווח!" [שיח זקנים' חלק ז']. כמו חלב ודשן שבעה נפשם משמיעת נוסח 'הודו' המרומם.

ובספר 'טובות זכרונות' – עובדות מפי הרה"ח ר' יהודה לייב קוסטינר ז"ל, מסופר מפי מרן ה'מקור ברוך', שהחסיד שהתלהט היה הרה"ח ר' אלטר דער שיוועצער ז"ל. והיה רבנו ה'מקור ברוך' מספר בשבחו של ר' אלטר, שהיה גביר גדול והיה לו מקום של כבוד בכותל המזרח בביהמ"ד בוויזניצא, אך הוא לא עמד שם, אלא נדחף ליד רבנו כמו שאר החסידים. הרה"ח ר' שלמה קוסטינר ז"ל משאץ הכיר היטב את ר' אלטר, שהיה עתיר נכסים והייתה לו אחוזה גדולה של תבואה בטשרנוביץ, ממנה היה מתפרנס בכבוד על ידי שמכר את התבואה בעל-פה לסוחרים, באמצעות סרסורים ומתווכים שונים שהתעסקו במיוחד בעסק זה. אחד הסרסורים שהתעסקו בתחום המכירה, היה הרה"ח ר' יעקל פירשטיין ז"ל, שהשתייך גם הוא לעדת חסידי ויזניץ. ר' אלטר היה אומר לו מפעם לפעם: "ר' יעקל! רק אם תאמר לי

קצת 'נוסח' כפי שהרבי (ה'צמח צדיק') מתפלל, אקח אותך להיות המתווך שלי"... וכך, נעמדו שניהם בפינה ביריד בטשרנוביץ ואמרו יחדיו קטעי נוסח כפי ששמעו מרבים הקדושים...

ברוך אלוקינו

בגליון קשר איתן המורחב לחג הסוכות שעל"ט, הופיעה שיחה נערגת מלאת זכרונות הוד עם בנש"ק הרה"ג ר' צבי אלעזר קושיצקי שליט"א. ובין הדברים שח אודות הניגון 'ברוך אלוקינו', אשר רבותינו הקדושים היו משוררים בערגה, ומובאת שם עדות חיה מפיו בשם רבנו הק' בעל אמרי חיים זי"ע.

וכך סיפר הגרצ"א על מעמד חופתו שלו: "במעמד החופה נתכבד רבינו בסידור קידושין ורבינו ה'ישועות משה' בקריאת הכתובה. בעריכת השולח"ט בשבת שבע ברכות נתכבד הגה"ח ר' אשר יונה ויינברגר זצ"ל לזמר 'הילוכך', ופתח בזמר הוותיק הנהוג לשיר בחג השבועות 'ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו'. באותה שעה לחש לי רבינו שהניגון הזה הוא מה'צמח צדיק'".

אשת חיל

מקובל כי הנוסח של 'אשת חיל', הן של שבת קודש והן של יו"ט, מקורם מרבנו הקדוש בעל ה'צמח צדיק', שברוב שנותיו אמר מדי שבת את הנוסח המהיר יותר, המכונה כיום 'דער יום טוב' דיגע', ובשנותיו האחרונות החל לומר את הנוסח הראשון. מרן הסב"ק זי"ע אמר פעם להרה"ח ר' שלמה לייב מגיד ז"ל ה"י, על כך שכופלים את התיבות 'ב'חכמה' ו'בתורת', בפסוק 'פיה פתחה': "האם אתה חושב שזקני הקדוש בעל צמח צדיק כפל תיבות: 'ב'חכמה' ו'תורת', כי כן תואם לפי הנגינה? אין זה, כי אם לרמז על השני חכמות, חכמת הגלגל וחכמת הנסתה, ועל השני תורות תורה שבכתב ותורה שבעל פה".

שיר היחוד ליום השבת

כבר כתבנו במדורנו, אודות התנועה של 'אתיתי לחנך' שהלביש רבנו הק' בעל ה'צמח צדיק' על שיר היחוד ליום השבת, והוא הניגון המושר מאז עד לימינו אנו.

מובא בספר מנהגי מהרי"ו (אות תשי"ז בהערה), שמרן התורת חיים זי"ע נהג, שלפני שנכנס להסוכה בליל חג הסוכות, היה עומד אצל פתח הסוכה, וניגן בבכי תיבות הפיוט "אתיתי לחנך בלב קרוע ומורתך בקש רחמים כעני בפתח", עם הניגון שמזמרים כהיום "אז ביום השביעי", שהתחלתו בתנועה העולה

למעלה.

הומענע' ועל כן נוהגים לעמוד בעת שירתו. לגודל חיבת הניגון אף הנהיג רבנו האמרי חיים כי בעת קול מצהלות חתנים בלכתם לחופתם יצעדו לקול ניגון זה.

מִרְן הסב"ק הנהיג לשורר 'אלקא די ליה' על תנועה שמקורה טהור מרבנו הק' התורת חיים זי"ע [יתכן, כפי הנראה, שבקאסוב היה משוררים את כל הזמר על תנועה זו], ו'למקדשך טוב' על תנועה שמקורה אף היא מרבנו הק' ה'צמח צדיק' זי"ע, [שהיה משורר עליה את החרוז 'יבנה המקדש' מהזמר 'צור משלו']. בהמשך, הנהיג רבנו האמרי חיים ושינה גם את הניגון על הבית 'רברבין עובדך' כידוע וכפי שכבר הרחבנו במדורנו.

הוא ניגון עתיק מהרה"ק מרוזין זי"ע, וחתנו מִרְן הצמח צדיק זי"ע היה שר כל ד' חרוזי הזמר ע"פ ניגון זה. מחמת החשיבות הרבה שייחסו רבוה"ק וזקני החסידים לניגון זה, הנהיג רבנו האמרי חיים זי"ע שילוו את החתנים לחופתם בזמר זה.

מִרְן הסב"ק זי"ע היה שר ב' חרוזים הראשונים בניגון א' כנ"ל, אמנם הנהיג לזמר חרוז 'אלקא די ליה' בניגון ממִרְן התורת חיים זי"ע (שאולי היה שר התנ"ח גם על שאר חלקי הזמר וכמסופר שהרה"ק רבי פנחס מבארשא זי"ע היה שר כן גם חרוז האחרון), וחרוז "למקדשך טוב" בניגון שהיה שר מִרְן הצמח צדיק זי"ע על חרוז 'יבנה המקדש' מהשיר 'צור משלו אכלנו'.

וסיפר הרה"ח ר' משה שווימער ע"ה, ששמע מאחד מחסידי מִרְן הצמח צדיק זי"ע, כי פעם הגיע אחד החסידים ממרחק בכדי להיכנס אל הרבי. ובראותו הדלת נעולה, נעמד ליד הדלת ושורר לעצמו נוסח התפלה "אתיתי לחנוך בלב קרוע ומורתח בקש רחמים כעני בפתח" עם הניגון הנ"ל. וכשהגיעה שירתו לאזני הרבי, פתח אליו הרבי דלתו. ולאחמ"כ העתיק הרבי תנועה נפלאה זו על הזמר "אז ביום השביעי".

מִרְן האמ"ח זי"ע, כששר בניגון זה שני התיבות 'הטיבות' ו'כן' מהחרוז 'הטיבות מאד לראשונים כן תטיב גם לאחרונים', היה מגביה קולו ושר אותם בטון יותר גבוה. בניגון זה שר הש"ץ אצל הסב"ק זי"ע [הרה"ח ר' יחיאל שטיינמעץ ז"ל] קטע "עוד יזכר לנו" בתפלת מנחה של יום הכיפורים.

מסופר על החסיד רבי שמואל אליהו שטערן ז"ל מריזאווילא, שבשושן פורים היה מזמר את קאפיטל כ"ב 'אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי' וכו', עם ניגון זה.

ניגון י-ה רבון

הניגון שמשוררים על הקטע הראשון של הזמר י-ה רבון מקורו טהור מרבנו הק' בעל צמח צדיק זי"ע, אשר התאים את הניגון לניגון ששמע מחותנו הרה"ק מרוזין זי"ע. ומנהגו היה לשורר את כל הפיוט על ניגון זה. רבנו האמרי חיים זי"ע היה אומר כי ניגון זה הוא ה'ויזניצער

מנוחה ושימחה תשפ"ו

לפנינו דוגמא מתוך הקונטרס, ניגון 'מנוחה ושמחה' אשר יושר בס"ד בשנה זו:

פרק נכבד ביותר בשולחנות הטהורים של רבותינו הקדושים ובהתועדויות החסידים בכל עת, בשבתות ומועדים ורגלים וכו', נוטלים הזמירות הארוכות, אם לשבת ואם למועדים. לצעירי הצאן, קשה לפעמים לזכור את כל הניגון. ואם אמנם כשמשוררים באסיפת מרעים בשבת אחים גם יחד איש את רעהו מזכיר ומכאן עוד ראייה לתועלתה של החבורה בכל העניינים

[illegible]

הבן שלך, לאן?

היכן הוא יהיה
בעוד 5 שנים?
שקוע בלימוד?
או חלילה...

⚠ אזהרה! ילד שאינו מחובר לגמרא - עתידו בסכנה

בן מתקשה בלימוד הגמרא? מתמודד עם חוסר מוטיבציה,
קשיי ריכוז או קשיים רגשיים שמפריעים ללימוד?

בס"ד הפתרון כאן! אבחון מעמיק בשיטת הרב ובר הייחודית:

גישה אישית ומותאמת
לכל תלמיד, המבטיחה
מענה לקשייו הספציפיים.

פתרון יעיל לקשיים
אישיותיים ורגשיים המעכבים
את ההתקדמות בלימוד.

מעל 40 שנות הצלחה מוכחת בחיבור
תלמידים ללימוד הגמרא מתוך
אהבה וחיבור אמיתי.

לוקחים אחריות על עתיד ילדינו!

חייגו עכשיו וקבעו תור לאבחון ולהתאמת מלמד מקדם:

02.5000.728

שלוחות אבחונים בפרסה ארצית

• בית שמש • ביתר עילית • בני ברק •
חיפה • ירושלים • מודיעין עילית • צפת •

חדש: שלוחת אבחונים באשדוד

ויהי מעחרת נ

אין ויהי אלא לש

**אוי, וויפל טרערין ה
גיגאסן דעם שמח**

יושבי אוהל רקדו עם התורה וליב

בגלל הסכנה המוחש

להמשך קיום עולם ה

אחר, יכול להיות מאוח

**החלצו חושים
עוד היום למען קרן ה**

שנחת התורה

יון צער

האבן זיך
את תורה

בם בל עימם
שית
לתורה

ור

תן לי
יבנה וחכמיה

הצלת עולם התורה - ויזניץ

ההצלה

קול מצהלות

• קול שמחות אנ"ש חסידי ויזניץ ברחבי תבל • תתכ"ט

קשרי שידוכין

החלת שלמה דוב בהר"ר יוסף אסקל - ויזניץ הרה"ח אליעזר חיים מנחם אסקל - ויזניץ הרה"ח אליעזר פרנקל - ויזניץ	עב"ג	הכלה בהר"ר ברוך מאיר - אשדוד מרת שטיין א"ר יצחק דוד - ויזניץ
החתן מנחם מרדכי בן הרב יוסף שלמה גרליץ - ב"ב הרה"ג אריה לייב גרליץ - ירושלים הרה"ח ישראל יעקב ניימן - בני ברק	עב"ג	הכלה בהר"ר יצחק מנחם מנדל דבלינגר - וינה מרת דבלינגר א"ר ישראל איסר - ירושלים הרה"ח חיים דוד ברכר - עפולה
החתן יוסף בהר"ר ישראל ויינברגר - ויזניץ הרה"ח אפרים פישל אריה ויינברגר - אשדוד הרה"ח אליעזר חיים מנחם אסקל - ויזניץ	עב"ג	הכלה בהר"ר משה ברי"מ שטיינמץ - ויזניץ
החתן משה צבי בהר"ר אברהם חיים פנחס פלדמן - ב"ב הרה"ח שמואל שמעלקא פלדמן - בני ברק הרה"ח יצחק זאב רוטנר - ויזניץ	עב"ג	הכלה בהר"ר יואל מרגליות - ירושלים
החתן חיים מאיר בהר"ר טוביה צבי קנדל - אלעד הרה"ח אליעזר קנדל - ויזניץ הרה"ח אלימלך קראוס - ויזניץ	עב"ג	הכלה בהר"ר נתן חיים פישמן - ויזניץ
החתן משה בהר"ר יהודה לייב שטנגר - מונסי הרה"ח בנימין יצחק שטנגר - וויליאמסבורג הרה"ח יוסף פנחס אדלשטיין - מונסי מרת שטנגר א"ר חיים - ויזניץ	עב"ג	הכלה בהר"ר ישראל סנדרוביץ - מונסי
החתן אליהו יהושע בהר"ר שמואל שימון - ויזניץ הרה"ח שלום שמעון - ויזניץ	עב"ג	הכלה בהר"ר מרדכי מנחם ויזל - אלעד הרה"ח משה ברי"מ ויזל - ויזניץ מרת איצקוביץ א"ר משה - בני ברק

פמוטות ומגש לכלה
עם כל ההטבות

מבחר הכסף

בסכסוד מיוחד
ירושלים - בני ברק - ברנפלד
טל' לכל הסניפים 02-5824802

עזרת יתום

חנוכיה וגביע לחתן
וכל שאר כלי הכסף במחירי אנ"ש

דואגים לעתיד הילדים במקום הבטוח ביותר

הצטרפו עכשיו

מציג אנ"ש: הרה"ח ר' משה דוד שטיין הי"ד - 052-762-8795

אך שישון ושמחה ישמעו בבייתכם

לבעלי שמחות: המקום צר לעשות את השמחה בבייתכם? ניתן לעשות שמחות עד 80/70 מקומות, בריתות / שבע ברכות ועוד וכו'
אולמי ויזניץ הקטן (חשמל בייגל לשעבר) טל חיים 3 | להזמנות: 052-7692565

יום שלישי כ"ט תשרי

הכלה בהר"ד אשר זעליג לזרוביץ - לונדון
הרה"ח שמואל דוד לזרוביץ - מונס

החתן יואל בהר"ד שלום זיילפריינד - בארא פארק
ישמח משה לונדון

יום רביעי ל' תשרי

הכלה בהר"ד חיים מאיר ציג - מונסי

וילחוביץ מונסי

החתן יעקב משה בהר"ד ברוך פוקס - לייקווד
הרה"ח שלמה יצחק פוקס - מונטריאל
הרה"ח ישראל חיים שלום בראון - בארא פארק
מרת טסלר איר אליעזר - ויניץ | הרה"ח נתן נטע בריזל - ויניץ

הכלה בת הרב שלמה שטיין - בארא פארק
הרב מנחם שטיין - בארא פארק
הרה"ח אברהם אביש בראדט - לייקווד
מרת ניוויר - ירושלים

עטרת חיה בארא פארק

החתן יהושע בהר"ד דוד מאשינסקי - בארא פארק

הכלה בת הרב פנחס אליהו רבינוביץ - אשדוד
האדמו"ר מביאלא פשיסחא שליט"א - בני ברק

רויאל בני ברק

החתן שמעון בהר"ד יששכר דב וייס - ויניץ
מרת וייס א"ר אברהם - ויניץ
הרה"ח דב ברלין - ויניץ

יום חמישי א' חשוון

הכלה בהר"ד רפאל ויינברגר - מונסי

תפארת עלקא מונסי

החתן חיים שלמה יהודה בהר"ד דוד יצחק מערינג - מונסי
הרה"ח מרדכי מערינג - וויליאמסבורג
הרה"ח יוסף חיים קופמן - ויניץ

הכלה בהר"ד חיים זליג שייך - לונדון
מרת שייך א"ר צבי - ויניץ

ישמח משה לונדון

החתן חיים בן הרב שמואל אליהו פלדמן - אנטוורפן
מרת פלדמן א"ר רפאל - אנטוורפן
הרה"ח אברהם רייכמן - מונטריאל

עטרת זקנים

הרבנית לוריא אהרה"ג משולם זושא - ויניץ - הולדת הנין
מרת מילד א"ד הלל - ויניץ - אירוסים נכד
הרה"ח בנציון מליק - ויניץ - אירוסים נכדה
מרת סגל א"ד אברהם - ויניץ - בר מצוה נכד
מרת רחנברג א"ד ברוך צבי - ויניץ - הולדת הנין
הרה"ח אלתר דוד רוט - ויניץ - הולדת הנין ונכדה
הרה"ח אברהם דוד שטוקהמר - ירושלים - הולדת הננים
מרת שרייבר א"ר שלמה אלכסנדר - ויניץ - הולדת הנין

הגה"צ רבי זאב ארנסטור - ירושלים - הולדת הננים
הרה"ח חיים ברטל - ירושלים - הולדת הננה ונין
מרת וייס א"ר אברהם - ויניץ - הולדת הנין
הרה"ח עקיבא ולצר - אשדוד - בר מצוה נכד
הרה"ח שלמה יעקובסון - ויניץ - הולדת הנכד
הרה"ח משה יוסף לוי - אלעד - הולדת הנין ונכדה

מצטרפים לביטוח הבריאות 'קולקטיב' ויניץ
וגוהים ממחר מוזל ואטרקטיבי

זה כל הסיפור!

מנדל ופנר
סוכנות לביטוח

להצעה משתלמת חייגו עכשיו: 03-6855888

H.C.
הערי שר

הערי שר קאר הסעל
רכב מפאאר ומרוול פו מקומות

0583.222030

הולדת הבן

הר"ר יהודה לייב פריד - לונדון

הרה"ח ישראל יצחק פריד - לונדון | הרה"ח נפתלי הערץ שטרן - לונדון

הר"ר מרדכי פישמן - ויזניץ

הר"ר אפרים פישל פישמן - אשדוד | הרה"ג שמואל יוסף היילפרין - בני ברק
הרה"ח פנחס דב פישמן - אלעד | הרה"ח משה ויזל - בני ברק

הר"ר דוד ריזל - ויזניץ

הר"ר חיים משה ריזל - אלעד | הר"ר משה לייב פלברבוים - ויזניץ
הרה"ח שמשון ריזל - ויזניץ | הרה"ח אברהם אהרן יצחק פלברבוים - ויזניץ
הרה"ח פסח ליטוביץ - ויזניץ

הר"ר יצחק שטרן - אלעד

הר"ר שלום שטרן - ויזניץ | הר"ר יהודה מאיר פולק - אלעד
מרת שטרן א"ר יצחק - ויזניץ | הרה"ח אשר לעמיל פולק - ויזניץ
הרה"ח יוסף שלמה רבניצער - בני ברק | מרת דלור א"ר אפרים זלמן - ויזניץ
מרת פולק א"ר יהודה מאיר - ויזניץ

הר"ר בצלאל שטרן - ירושלים

הרב צבי שטרן - ויזניץ | הרב מנחם מנדל שטיין - ירושלים
מרת שטרן א"ר ברוך מרדכי - בני ברק | הרב אפרים פישל שטיין - ויזניץ
הרה"ח יעקב פלדמן - בארא פארק

הר"ר גבריאל שמעון שולמון - בני ברק

הר"ר אהרן שלמה יהודה שולמון - עפולה | הר"ר יוסף פרחטהגדל - בני ברק
הרה"ג יצחק מאיר שולמון - ירושלים | הרה"ח חיים לנציצקי - בני ברק

הר"ר יששכר דב שטיין - עפולה

הרב שאול יהודה שטיין - בית שמש | הרה"ג אברהם יעקב בומבך - ירושלים
הרב אפרים פישל שטיין - ויזניץ

הר"ר דב אוביץ - עפולה

הר"ר דוד אריה אוביץ - בני ברק | הר"ר דוד יוסף אונגר - ויזניץ
מרת בהר"ר אהר"ג טוביה - בני ברק | מרת אונגר א"ר יצחק - ויזניץ
הרה"ח יהודה פולצק - בני ברק

הר"ר חיים מאיר גפנר - אשדוד

הר"ר יעקב יהודה לייב גפנר - ירושלים | הרה"ח יצחק צבי רייך - ויזניץ

הר"ר דוד דוידוביץ - וויליאמסבורג

הר"ר משה ראובן דוידוביץ - ויזניץ | הרה"ח משה אהרן רייך - וויליאמסבורג
הרה"ח אחיהוד דוידוביץ - ויזניץ

הר"ר עזריאל ויזל - אשדוד

הר"ר חיים מאיר ויזל - אשדוד | הר"ר שלמה זלמן ויינר - ויזניץ
הרה"ח מנחם זאב ויזל - בני ברק | הרה"ח אברהם אהרן יצחק פלברבוים - ויזניץ

הר"ר דוד וייס - ויזניץ

הר"ר מנחם מנדל וייס - אשדוד | הר"ר שמואל מיכאלי - בני ברק
הרה"ג יוסף וייס - ויזניץ | הרה"ח אליהו גנץ - אשדוד
מרת וייס א"ר עביר - ויזניץ | הרה"ח אהרן קליין - בני ברק

הר"ר יהושע זינגר - עפולה

הר"ר יעקב יוסף זינגר - בני ברק | הרה"ח מרדכי שטרן - מוהל - ויזניץ
הרה"ח יחיאל זינגר - בני ברק

הר"ר צבי מאיר - ירושלים

הרה"ג ישראל מאיר - אשדוד | הרה"ג יחזקאל שרגא קטינא - ירושלים
הרה"ח אברהם אורי ויינברג - ביתר

לעול המצוות

הב משה יהושע בהר"ר חיים זאב ליטוביץ - אשדוד

הרה"ח דוד ליטוביץ - ויזניץ | הרה"ח מנחם יעקב ולצר - ויזניץ

הב משה יהושע בהר"ר אליהו פריד - חיפה

הרה"ח יצחק צבי פריד - ויזניץ | הרה"ח יעקב בקר - ויזניץ
מרת ויזל א"ר דוד - אשדוד

הב משה יהושע בהר"ר צבי אריה פייג - לונדון

הרה"ח אשר אנטשיל פייג - ויזניץ | הרה"ח אשר זלג כהנא - לונדון

הב חיים יצחק אייזיק בהר"ר שמעון פריד - ירושלים

הרב אלחנן פריד - ירושלים | הרה"ח שמואל יעקב מאיר איצקוביץ - בני ברק

הב פנחס בהר"ר ראובן אלעזר מנחם פוירשטיין - אלעד

הרה"ח יעקב אהרן פוירשטיין - ויזניץ | הרה"ח דוד הכט - ויזניץ
מרת פוירשטיין א"ר פנחס - ויזניץ | מרת קורניצר א"ר אברהם צבי - ויזניץ

הב צבי בהר"ר משה שטיינמץ - מונסי

הרה"ח יחיאל שטיינמץ - בארא פארק | מרת הרטמן א"ר מנחם מנדל - ב"פ

הב יחיאל בהר"ר בנימין שטיין - בני ברק

הרה"ח משה דוד שטיין - בני ברק | הרה"ח נפתלי משה קראוס - אלעד

הב ירוחם שמואל בהר"ר שלמה צבי שטרן - אלעד

הרה"ח אליהו שטרן - בני ברק | הר"ר אליעזר ביכלר - ויזניץ
מרת ביכלר א"ר ירוחם שמואל - בני ברק | מרת קורניצר - ויזניץ

הב משה יהושע בהר"ר ישעי יוסף אוביץ - לונדון

הרה"ח יצחק אייזיק אוביץ - לונדון | הרה"ח יצחק שמואל שטיינמץ - מונסי
הרה"ח דב דסקל - שו"ב - ויזניץ | מרת שטיינמץ א"ר מרדכי - ויזניץ

הב בן ציון חיים בהר"ר דוד שמואל גנץ - אלעד

הרה"ח אברהם גנץ - ירושלים | הרה"ג שרגא פייבל ויינברג - אלעד
מרת ויינברג א"ר בנציון חיים - וויליאמסבורג

הב משה יהושע בהר"ר מאיר גוטמן - אשדוד

הרה"ח אברהם נח גוטמן - אשדוד | הר"ר יעקב דוד ברבר - ויזניץ
הרב אפרים פישל שטיין - ויזניץ | הרה"ח שמואל יוסף ברבר - ויזניץ
מרת קלינמן א"ר דוד - בני ברק

הב משה בן הרב אריה דוב הלפרט - ויזניץ

הרה"ג ישראל חיים הלפרט - ויזניץ | הרה"ג מאיר כץ - חיפה
הרב שמואל שמעלקא הלפרט - ב"ב | הרה"ג שלמה זלמן אנטוהרפר - פ"ת

הב משה יהושע בהר"ר חיים מאיר ויזל - מודיעין עילית

מרת ויזל א"ר יעקב - ויזניץ | הרה"ח לוי יצחק כהנא - ויזניץ

הב יהודה יהושע בהרה"ג ברוך טסלר - אשדוד

הרה"ח אברהם מרדכי צין - בני ברק

טל. 03-5742841

תפילין מבית 'אות לישראל'

בית התפילין שהוקם בהוראתו בעצת קדשו ובעידודו

של רביה"ק בעל 'ישועות משה' ז"ע

בהשגחת הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א ראב"ד דקהילתנו | מומלץ לבקר בתהליך היצור

הר"ר משולם פייש אונגר - בית שמש

הר"ר אברהם אונגר - ויזניץ | הר"ר יעקב קאפיל הלברכט - בית שמש
מרת אונגר א"ר יצחק - ויזניץ | הר"ה"ח משה ברגר - סקווירא
הרה"ח יחזקאל אברהם הלברכט - ויזניץ

הר"ר צבי אייזנברג - מודיעין עילית

מרת אייזנברג א"ר מנחם מעטיל - ויזניץ | הר"ה"ח יעקב פירשטיין - בית שמש

הר"ר חיים מאיר דונט - אשדוד

הרה"ח הלל שמואל דונט - ביתר | הר"ר משה שלמה מילר - אשדוד

הר"ר חיים מאיר ויטמן - אלעד

הרה"ג פנחס דניאל ויטמן - בני ברק | הר"ה"ח כהניאל פרידמן - נתניה

הר"ר דוד וסרמן - ויזניץ

הרב ישראל וסרמן - ויזניץ | הר"ר מיכאל ברוך חש - בני ברק
הרה"ח אברהם וסרמן - ויזניץ | הר"ה"ח אברהם אורי ויינברג - ביתר

הר"ר שלמה זלמן ויטמן - אשדוד

הר"ר יהודה מנחם ויטמן - ירושלים | הר"ר חיים מאיר גרוס - אשדוד
הרה"ג פנחס דניאל ויטמן - בני ברק | הר"ה"ח ישראל גרוס - ויזניץ
הרה"ח אשר זלג מתמורשטיין - בני ברק | הר"ה"ח משה יוסף שרף - ויזניץ
הרה"ח יצחק מיינר - באול - שווייץ

הר"ר אליעזר ולצר - מודיעין עילית

הרה"ח שמשון ולצר - מונסי | הר"ה"ח יהודה עקיבא גלבר - ויזניץ
הרה"ח מנחם יעקב ולצר - ויזניץ | מרת וייס א"ר עביר - ויזניץ

הר"ר שמואל ורטהיימר - ירושלים

הר"ר יוסף ורטהיימר - סטטן איילנד | הר"ר יעקב הרמן - בארא פארק
הרה"ח משה צבי ורטהיימר - וויליאמסבורג

הר"ר יוסף יהודה ויינברג - לונדון

הר"ר שמעון ויינברג - וינה | הר"ר יחיאל גרינברג - לונדון
הרה"ג שרגא פייבל ויינברג - אלעד | מרת ויינברג א"ר בנציון חיים - וויליאמסבורג

הר"ר חיים וייס - לונדון

הר"ר שמואל וייס - אנטוורפן | הר"ר אהרן משה גליצקי - לונדון
הרה"ג משה אליעזר וייס - וינה | מרת פלדמן א"ר רפאל - אנטוורפן

הר"ר ישראל זולדן - אלעד

הר"ר אהרן זולדן - ביתר | הר"ר מנחם פרקש - אלעד
הרה"ג זרח זולדן - ירושלים | הר"ה"ח שלמה חיים פרקש - קוממיות
הרה"ח ישראל יצחק לוריא - ויזניץ

הר"ר מנחם מנדל טויסיג - מודיעין עילית

הרה"ג גדליה טויסיג - ויזניץ | הר"ה"ח אפרים פישל ויז - ויזניץ

הר"ר אריה טייטלבוים - מונסי

הר"ר שמואל דוד טייטלבוים - בארא פארק | הר"ר בנימין זאב קליינמן - מונסי
הרה"ח משה אברמוביץ - בארא פארק

הר"ר אהרן קלמן שמעון כהנא - מונטריאל

הר"ר מרדכי חנא כהנא - מונסי | הר"ר משה אברהם שטיינר - מונטריאל
הרה"ח יששכר דב שטיינר - מונסי | מרת סימקוביץ א"ר שלמה אהרן - מונטריאל

הר"ר מרדכי זלמן מאירוביץ - בית שמש

הרב שואל אריה מאירוביץ - אשדוד | הר"ה"ח יצחק אייזיק טוביאס - בית שמש
הרה"ג אליעזר מאירוביץ - ויזניץ | הר"ה"ח מנחם מנדל בוקס - ירושלים
הרה"ג צבי הירש ויזנצר - אשדוד

הר"ר יצחק סיגלר - אשדוד

הרה"ח חיים מרדכי סיגלר - אשדוד | הר"ר ישראל מיכאל גפנר - אשדוד
הרה"ח אברהם אביש גפנר - ירושלים | הר"ה"ח יוסף חיים קופמן - ויזניץ

הר"ר ישראל פוגל - אלעד

הרב חנני יו"ט ליפא פוגל - ירושלים | הרב מנחם מנדל מרגליות - ויזניץ

הר"ר יצחק צבי קליין - בית שמש

הרה"ג יעקב חיים קליין - יסודות | הר"ה"ח יהודה אוסטרליץ - בית שמש

הר"ר ישראל יעקב רובין - אשדוד

הר"ר נפתלי הערץ רובין - ויזניץ | הרב אליהו שמלוביץ - אשדוד
מרת רובין א"ר דוד - בני ברק | הר"ה"ח יוסף וייס - ויזניץ
הרה"ח יחיאל מיכל שמלוביץ - ים | הר"ה"ח אברהם אהרן יצחק פלברבוים - ויזניץ
מרת וייס א"ר עביר - ויזניץ

הרה"ג שאול יהודה שוק - ויזניץ

הרב יוסף שוק - ויזניץ | הר"ה"ח יעקב דוד כהן - ויזניץ
הרה"ח אליעזר דוד שוק - ויזניץ | הרב אפרים פישל שטיין - ויזניץ

לו"ז קבלת קהל - פרשת נח
בנושאי זכויות וביטוח לאומי
ע"י הר"ר ישראל ווייס הי"ו

יום שני - ערב

מועדונית רחוב שדרות חן 16/3

יום שלישי - ביתר

בית המדרש ויזניץ קדושת לוי 37 עזרת נשים

יום רביעי - בני ברק

במשרד הקהילה רח' גבעת פנחס 14.

אפשר להתייעץ טלפונים מדי יום בין השעות 14:00 - 16:00
טלפון: 03-5746467 שולוחה 4

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברכת מזל-טוב בשם כל קהל עדתנו המעטירה
נעלה בקידה אל מול פני המנורה הטהורה

עט"ר מרן אדמו"ר שליט"א לרגל השמחות השרויות במעון הקודש

שמחת הכנס הנין לעול תורה מצוות

הבחור יעקב יוסף נ"י, בן להרב משולם זוסיא טווערסקי שליט"א

בן חדב"נ הרה"ג ר' יצחק טווערסקי שליט"א, בן האדמו"ר מסקווירא שליט"א

שמחת הולדת הנינה

בת הרב יוחנן האגער שליט"א

בן חדב"נ האדמו"ר מוויזשניץ בית שמש שליט"א

וחתן הרה"ג ר' ישראל שנייבלג שליט"א, בכ"ק האדמו"ר מטשרנובויץ שליט"א

יהא רעוא ויזכה מרן רבנו שליט"א לרוות רוב תענוג ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציו מתוך
בריות גופא ונהורא מעליא, אורך ימים ושנים חיים בטוב ובנעימים
עדי יוליכנו לקראת גואל צדק במהרה

גיוואלד מ-ל

אחינו כל בית ישראל, העומדי
שבויי המלחמה אומנם מ

אך אסירי עולם
נתונים באז

תורת האלקים מושפלת עד ש
חושו לעזרה, אל תעמ

בידך
שלא תשתכח תורה מ

-ח-מ-ה לד'!

ם מעבר לים:
שתחררים

התורה יזק'ים

אול תחתיה
דו מנגד!

תן לי
יבנה וחכמיה
הצלת עולם התורה - ויזניץ

ג' ישראל

כשרוצה יכיר את מהלך הסוגייה,
מדיניות הבסיסים ועד ההבנה העמוקה
הלומדה
יהיה לך
אחוב ונחלק
לחבין גמרא באמת.
לאחוב ולהאחב. להתחבר ולהבין.

ההרשמה
לקורסים
תשפ"ו
בעיצומה!

מהר להבטיח את מקומך בקורס המבוקש, הנועד בבהירות, ובעיקר - בתוצאות בשטח!
אתה חייב את זה בשבילך, בשביל בנך, בשביל תלמידך.

לגבלת תוכנית לימודים מפורטת
כנה עוד היום למרס 'הערב נא' 2027-715-052

תוכן משקל ואווירה איכותית
בקורס מפתח
פרטים במדור 'הערב נא'

קטגוריית
תקופות

הפניית תלמידים
לבוגרי הקורס

אווירה חסידית
הימנעות יוגעלית

קורסים
בפרט ארצות

מכשירים פרטנאליים
+ הקלפת הקורס

אחוזי השמה
גבוהים

16 קורסים
מוצלחים

